

“L’Estat espanyol no és un mal noi; senzillament, no ens entén”

Què us va empènyer a fer *L’endemà*?

—El documental està pensat per informar la gent de cara a la consulta. Per això els convençuts, com a *target*, no m’interessen gens. La gent convençuda ja està molt activada. I els qui estan segurs que votaran que *no* tampoc no m’interessen. M’adreço als qui no ho tenen clar. Quan votem, els independentistes tenim l’obligació de tenir més del 50% dels vots. Això ens obliga a deixar de mirar-nos el melic i a començar a mirar als ulls dels qui no ens entenen. Vivim en un país molt divers i hi ha gent que no té els referents necessaris per creure d’una manera natural en la independència. Necessiten rebre arguments bons i ben explicats. Aquest documental és una manera de dir-los: “A mi m’encanta que vostès pensin diferent que jo. Ara, deixin-me que els expliqui tranquil·lament com d’atractiu és el nos-

Després de l’èxit de ‘Cataluña/Espanya’ i de ‘Pa negre’, Isona Passola estrena ‘L’endemà’, un documental que presenta la independència de Catalunya com una oportunitat regeneradora per construir un estat on la gent pugui viure millor. A través de les propostes d’una cinquantena d’experts i de l’acció de quatre personatges de ficció, el documental pretén esvaïr la incertesa que provoca el projecte independentista en un sector de la societat.

tre projecte i com d’atractiva és l’oportunitat que representa per al país”.

—**I com intenta seduir els indecisos, el documental?**

—Mostra arguments d’experts que expliquen com i per què Catalunya podria assemblar-se a estats europeus com Holanda, Bèlgica o Dinamarca,

A l'esquerra, Isona Passola amb dos actors de *L'endemà*. A la dreta, la directora catalana amb Joan Manuel Tresserras durant el rodatge d'aquesta

que són petits i que funcionen. I intenta fer veure a la gent que amb Espanya això no ho aconseguirem mai. Aquest país ha funcionat sempre per adhesió, perquè ha fet il·lusió, i per això els immigrants que han anat arribant s'han identificat amb el catalanisme. La gent s'ha d'unir al projecte per il·lusió, no per obligació.

—**És a dir, es donen arguments no relacionats amb la identitat**

—Sí, al documental no hi surt ni una estelada. Els símbols són molt importants, però cal saber com i quan utilitzar-los. També cal explicar que el castellà és i serà important a Catalunya perquè és un patrimoni que hem de defensar. Dius això i et cauen moltes bufetades, però en fi... Hi ha gent que pensa que el català morirà i no sé què... El català, si és útil, si funciona, si defineix una comunitat, tirarà endavant. I si no, doncs morirà. Com va morir el llatí, i mira que era important. De totes maneres, algú creu que una Catalunya independent no cuidaria el català? Per favor! Si l'hem mantingut sense estat, imagina't amb estat. És grotesc.

—**Creieu que hi ha independentistes molt negatius?**

—Sí, hi ha un tipus d'independentista que parla molt per les ferides, que és

comprensible perquè en aquest país hi ha un trauma col·lectiu, però crec que ja hem passat a un altre estadi. Hem superat l'etapa masoquista de defensar-nos i de queixar-nos, i ara som en una etapa de construcció. Per això el documental és molt festiu: hi ha paisatge, cançó i escenes molt cinematogràfiques.

—**Dieu que el documental no va adreçat als convençuts, però ara es diu que l'independentisme, després de tant de temps de debat i arran del cas Pujol, comença a desinflar-se.**

—Quan em diuen això, és que explota; no ho suportem. Són els arguments dels independentistes ferits i tancats, que sempre van veient problemes en comptes d'observar la realitat i de treballar mirant endavant. Aquest país no havia estat mai tan mobilitzat, informat i connectat. La qüestió de Pujol és sistèmica. A la transició vam instaurar un sistema de finançament de partits que era una porqueria, no s'ha mogut d'aquí, i la política s'ha anat viciant a Catalunya i a Espanya. Però Pujol no és sinònim de Catalunya. A més, ¿que no sabem que estem en guerra i que ells ara ja no poden treure els tancs? És evident que faran el que sigui per perjudicar-nos, però ¿serem tan idiotes de caure en tots els paranyes que ens posin?

—**Llavors creieu que l'11 de setembre la gent respondrà?**

—És que tant se me'n dona, de l'11 de setembre. A veure, és molt important que la gent es mobilitzi, però hi ha una gran part de la societat i dels seus representants polítics que creu que la independència és la millor solució per a Catalunya i per a Espanya, i això és molt més important.

—**Però una cosa és entendre-ho i l'altra és tenir la força per arribar fins al final, per pressionar i tirar el carro. Confieu que a l'hora de la veritat el país respondrà?**

—Per què hauria de pensar que no? El procés sempre ha anat a més i a més. Per què ens hem d'inventar fantasmes? Que quatre diguin una cosa no vol dir que sigui real. Ja ho veurem, què passa. I si la gent es desanima, doncs es desanima, i si no surt ara, doncs no surt ara i ja sortirà més tard. El tremendisme d'alguns fa molt mal al procés. Tot es va fent molt bé, la nostra societat civil té una gran capacitat transformadora i hi ha uns polítics que ho tenen molt clar, més que mai els darrers 300 anys. I a sobre som en l'era de la comunicació; per tant, qui tira el carro no són quatre gats cultes o polititzats, sinó persones de tota mena. Qui, en vista

pel·lícula.

d'aquest escenari, es mostri negatiu, per favor, que canviï de país.

—**El documental, només amb el tràiler, ja ha creat polèmica a les xarxes...**

—Sí, alguns van veure Xavier Sala i Martín i van dir per Twitter que era un documental neoliberal. El tràiler dura un minut i mig, però el documental dura una hora i mitja. És molt transversal i molt equilibrat. Per a mi, era important que els experts que hi participessin, tinguessin la ideologia que tinguessin, oferissin una proposta interessant sobre com cal construir una Catalunya millor.

—**No hi participa cap polític en actiu. Per què?**

—Perquè estan molt interferits. Mira a França què ha passat. El ministre d'Economia ha sortit a criticar la política econòmica que s'hi aplica.

—**I l'han fet fora...**

—Sí, però hi ha dit la seva. En canvi, aquí tothom va com acollonit. Aquí la democràcia està molt pervertida, i una de les coses que explica el documental és com es pot dur a terme la regeneració democràtica del país. Ofereix el decàleg de l'anticorrupció, defineix com han de funcionar la justícia, els partits polítics, les llistes electorals, els

mandats... Tot això és molt més fàcil d'aplicar en una Catalunya que parteixi de zero que no pas en una Catalunya enganxada al carro d'Espanya.

—**Potser cometriem molts dels mateixos errors...**

—Sí, potser sí. Però aquest és el repte. Amb la independència, com a mínim tindrem l'oportunitat de fer-ho bé. Cal tenir en compte que l'experiència d'aquests últims anys ens ha ensenyat moltes coses. Dels errors se n'aprèn. A més, la il·lusió que ens produirà construir un país nou ajudarà molt; per exemple, a la primera etapa de la democràcia no va haver-hi corrupció perquè l'oportunitat feia molta il·lusió. A mesura que els polítics es van anar acomodant al poder, van començar a agafar vicis. Nosaltres ens haurem de dotar d'uns mecanismes que ho evitin.

—**Heu dit que cap projecte no us havia obsessionat tant com aquest. Per què?**

—A mi m'encanta la ficció, però tenir l'oportunitat, en aquest moment històric, d'explicar el meu punt de vista sobre com hauria de ser el país ha estat molt emocionant. De fet, si t'hi fixes, els experts del documental podrien formar el Govern provisional d'una Catalunya independent; el país que funcionaria

podria ser liderat per aquesta mena de gent i per aquesta mena d'idees. Naturalment, que m'hi he obsessionat! També perquè més del 90% del projecte ha estat finançat amb la donació de moltes persones. M'hi jugava molt perquè sabia que el documental tindria influència i perquè tenia un compromís amb la gent que va confiar en mi.

—**L'endemà va acompanyat d'un llibre que porta el mateix títol. Com és això?**

—El projecte d'Ara Llibres m'ha fet molta il·lusió. Pot ser molt útil. La pel·lícula està condicionada per unes estructures dramàtiques que en alguns casos han fet que els arguments quedessin mencionats, però no desenvolupats. Cent hores de gravació han quedat reduïdes a una hora i mitja de pel·lícula. El llibre aprofundeix molt més en el discurs dels protagonistes.

—**Al documental també hi ha una trama i uns personatges de ficció. Per a què us ha servit aquest recurs?**

—A mi m'interessa molt, la ficció. Volia que la pel·lícula tingués una estructura dramàtica que no interferís, però, en les dades tècniques dels experts. Vaig crear una línia paral·lela metafòrica de ficció conduïda per quatre actors i n'he quedat molt contenta. Però no explicaré res més per no revelar la història...

—**Un dels personatges és un noi que fa el paper d'Estat espanyol. Les seves idees són autoritàries, però la forma en què les expressa no. És un bon noi...**

—És que l'Estat espanyol no és un mal noi; senzillament, no ens entén. Ho explica molt bé Germà Bel. El que nosaltres proposem no entra dins la seva mentalitat, trenca la columna vertebral de la seva concepció de l'Estat. No és un història de bons i dolents; el noi no havia de ser pas dolent.

—**No heu volgut fer sang...**

—No! El documental explica que la nova Catalunya serà allò que vulgui la gent. Però no el que vulguin uns pocs, sinó el que vulguem tots. Junts haurem de construir un país nou i útil perquè la gent hi sigui més feliç, i això és el que intenta explicar el documental. Al llibre cito una frase de Ciceró que reflecteix molt bé aquesta idea: "On s'hi està bé, allà hi ha la pàtria".

Astrid Bierge